

Мищенко В.А., д.е.н., професор кафедри міжнародного бізнесу і фінансів, E-mail: vladmish42@gmail.com
Мехович С.А., д.е.н., зав. кафедри міжнародного бізнесу і фінансів, E-mail: sm261245@gmail.com
 Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», вул. Кирпичова, 2, Харків, Україна,

ФІНАНСОВІ ВИКЛИКИ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуті сучасні підходи і методи дистанційного навчання у вищих навчальних закладах. Наведені дані, що свідчать про невпинне зростання попиту на навчання он-лайн. Розкриті причини поступового переходу від традиційного очного навчання до змішаного або відкритого, дистанційного навчання у всьому світі. Серед яких: здешевлення освіти за рахунок більшого часу відведеного на самовивчення; можливість навчатися людям, яким важко відвідувати очні заняття; відсутність прив'язки місця проживання студента до навчального закладу, в якому він отримує освіту. Каталізатором бурхливого впровадження дистанційного навчання у системі освіти всього світу стала пандемія. Вона змусила швидше налагоджувати процес освіти на відстані. Дано опис проблем, пов'язаних із впровадженням такої форми навчання. Серед основних: психологічна готовність абітурієнта і студента до самоорганізації у процесі навчання; втрата контролю з боку викладача над увагою студента; верифікація студентів при здачі заліків та іспитів. На основі аналізу стану дистанційного навчання в Україні дані поради по виробленню методології та механізмів організації дистанційної освіти в нових умовах. Важливо впроваджувати дистанційну систему освіти за підтримки на самому верхньому державному рівні, із створенням відповідних організаційних структур, які б визначили характер впливу дистанційної освіти на розвиток суспільства, об'єднали і спрямували зусилля всіх вищів для досягнення результатів в цьому напрямку, аналізували та передбачали нові тенденції і потреби в галузі освіти і своєчасно реагували на них.

Ключові слова: освіта, дистанційне навчання, студент, методологія.

Mishchenko V. Doctor of Economics, Professor of the Department of International Business and Finance; vladmish30@gmail.com.
Mekhovich S. Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of International Business and Finance; sm261245@gmail.com.

National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute», st. Kirpychova, 2, Kharkiv, Ukraine, 61002

FINANCIAL CHALLENGES OF INTERNATIONAL BUSINESS EDUCATION

Abstract. The article considers modern approaches and methods of distance learning in higher educational institutions. The data show a steady increase in demand for online learning. The reasons for the gradual transition from traditional full-time learning to blended or open, distance learning around the world are revealed. Among them: cheaper education due to more time spent on self-study; the opportunity to study for people who find it difficult to attend face-to-face classes; lack of reference of the student's place of residence to the educational institution in which he receives his education. The pandemic has been the catalyst for the rapid introduction of distance learning in the world education system. It forced the distance education process to be adjusted faster. A description of the problems connected with the introduction of such form of training is given. Among the main: psychological readiness of the entrant and student to self-organization in the learning process; loss of control by the teacher over the student's attention; verification of students when passing tests and exams. Based on the analysis of the state of distance learning in Ukraine, advice is given on the development of methodology and mechanisms for the organization of distance education in the new conditions. It is important to implement distance education with the support of the highest state level, with the creation of appropriate organizational structures that would determine the impact of distance education on society, unite and direct the efforts of all universities to achieve results in this direction, analyze and anticipate new trends and educational needs and respond to them on time.

Keywords: education, distance learning, student, methodology.

ФИНАНСОВЫЕ ВЫЗОВЫ МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА ОБРАЗОВАНИЯ

Мищенко В.А. д.э.н., профессор кафедры международного бизнеса и финансов; E-mail: vladmish30@gmail.com.
Мехович С.А. д.э.н., зав. кафедры международного бизнеса и финансов; E-mail: sm261245@gmail.com.
 Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт», ул. Кирпичева, 2, Харьков, Украина, 61002

Аннотация. В статье рассмотрены современные подходы и методы дистанционного обучения в вузах. Приведены данные, свидетельствующие о постоянном росте спроса на обучение он-лайн. Раскрыты причины постепенного перехода от традиционного очного обучения к смешанному или открытому, дистанционному обучению во всем мире. Среди которых: удешевление образования за счет большего времени, отведенного на самоизучение; возможность учиться людям, которым тяжело посещать очные занятия; отсутствие привязки места жительства студента к учебному заведению, где он получает образование. Катализатором бурного внедрения дистанционного обучения в системе образования всего мира явилась пандемия. Она заставила побыстрее налаживать процесс образования на расстоянии. Дано описание проблем, связанных с

внедренням такої форми навчання. Серед основних: психологічна готовність абітурієнта і студента до самоорганізації в процесі навчання; втрата контролю з боку викладача над увагою студента; верифікація студентів при здачі зачетів і екзаменів. На основі аналізу стану дистанційного навчання в Україні дані поради по розробці методології та механізмів організації дистанційного навчання в нових умовах. Важливо впровадити дистанційну систему навчання при підтримці на самому вищому державному рівні з створенням відповідних організаційних структур, які б визначили характер впливу дистанційного навчання на розвиток суспільства, об'єднали і направили зусилля всіх вузів для досягнення результатів в цьому напрямку, аналізували і передбачували нові тенденції і потреби в області навчання і своєчасно реагували на них.

Ключові слова: навчання, дистанційне навчання, студент, методологія.

Постановка проблеми. Для сучасної організації освіти характерний перехід від традиційної освіти до змішаного або відкритого, дистанційного навчання та представляє не просто одну з існуючих форм надання освітніх послуг, а наслідок і один з механізмів реалізації глибоких змін, що відбуваються в житті сучасного суспільства. Для освіти це стало, з одного боку, створенням комфортних і зручних умов отримання знань, з іншого новим напрямком в бізнесі і капіталізації інтелектуальної власності. Інформаційний ресурс перетворився в товар, який став котируватися в інтернет просторі і це багатьох влаштувало. У вищій школі з'явилися додаткові можливості заочного навчання. В цей перехідний період спостерігаються значні фінансові виклики міжнародному бізнесу освіти. Це пов'язано з формуванням нового ринку, що потребує додаткових інвестицій, та з новими умовами здійснення самого бізнесу освіти. Фінансові виклики для закладів освіти можна поділити на внутрішні, що пов'язані із умовами навчання, та зовнішніми-такими, що забезпечують розробку та постачання різних он-лайн курсів, систем забезпечення он-лайн спілкування, тощо.

Мета. Аналіз сучасних підходів і методів дистанційного навчання, опис існуючих проблем, дати рекомендації по методології та організації дистанційної освіти в нових умовах.

Основна частина. У будь-якому починанні повинна бути стратегія, або бачення проблем і шляхів їх вирішення. Проблема впровадження сучасних технологій навчання в освітній процес в контексті перспективи побудови адаптивної системи електронного навчання присвячені роботи А.Л. Абрамовського, А.А. Андрєєва, А.А. Ахая, Баєвої Л.В., М. Л. Білоножко, Т.П. Зайченко, Н.Ю. Марчука, Е.С. Полата, А.В. Хутірського та інших. У той же час, в зв'язку з поширенням відкритої дистанційної освіти для України набувають актуальності дослідження, присвячені розробці систем і методик змішаного очно-дистанційного навчання в умовах повної ізоляції населення.

Основна мета дистанційної освіти полягає в адаптації людини до можливостей і умов інформаційної епохи, електронної культури, в розширенні доступу громадян до якісних освітніх послуг, в найбільш повному задоволенні їх освітніх потреб незалежно від місця проживання, матеріального становища, віку, стану здоров'я та інших життєвих обставин. Комплексне застосування в освіті інформаційних і комунікаційних технологій робить цілком реальною організацію навчального процесу, в якому беруть участь територіально віддалені один від одного студенти і викладачі, які застосовують у своїй роботі розподілені освітні ресурси. За прогнозами представників МОН України, розглядається перспектива впровадження змішаної системи освіти на невизначений термін, з обов'язковим здійсненням певні періоди її дистанційних форм. Перехід від традиційної системи освіти до дистанційної пов'язаний з певними соціальними ризиками і проблемами, серед яких: ймовірність скорочення робочих місць в системі освіти; втрата зворотного зв'язку із студентами; послаблення виховної функції освіти; монополізація освітніх послуг; зниження якості освіти при відсутності індивідуального підходу до навчання і інші. Ці ризики можна усунути, якщо існуюча традиційна система буде не замінюватися, а доповнюватися дистанційною шляхом використання спеціальних технологій, які показали свою ефективність в лідируючих вузах світу. Враховуючи стан матеріально-технічної бази, для трансформації системи освіти в будь-які сучасні форми потрібно суттєві інвестиції. Які нові форми організації бізнесу освіти з'явилися останнього часу у світі?

Початок нового століття ознаменувався новим витком дистанційної освіти. У навчальних закладах були сформовані підрозділи, які стали відповідати не тільки за методику заочного навчання, але у них з'явилися функції контролю за відповідністю методичного забезпечення вимогам законів інформатики. З'явилися електронні підручники. Відкрита електронна освіта стає однією з важливих форм прояву електронної культури, важливою функцією якого є адаптація до умов інформаційного соціуму. Воно не є однорідним. До його форм слід віднести, перш за все, академічну освіту, що надає дипломи (open and distance learning - ODL), а також систему відкритих курсів додаткової освіти, як з сертифікатами, так і без (massive open online courses - MOOC). У сучасному світі ця форма освіти стає все більш масштабною і кращою, оскільки саме вона відповідає багатьом сучасним викликам. До таких викликів прийнято відносити: цифрову революцію, бурхливий розвиток електронної культури і її форм, цифрових і мобільних технологій; глобалізацію і міграційні процеси; зростання обсягу знань і необхідність постійного навчання; розвиток суспільства послуг; поява нових професій і форм дистанційної роботи.

Обсяг глобального ринку дистанційної освіти збільшується рік від року. За даними компанії Global Industry Analysts, його оборот в світі в 2010 р. склав 52,6 млрд доларів, збільшившись на 32% в порівнянні з 2007 р. До 2015 р. дана аналітична корпорація прогнозувала зростання ринку дистанційної освіти до 107 млрд доларів на рік, що майже так і сталося. Аналітична компанія Ambient Insight в своїх звітах показує, що найбільший зріст ринку дистанційної освіти показують країни Азії: Індія (55%), Китай (Більше 50%), Малайзія (понад 40%) [1]. Найбільшого поширення дистанційні освітні технології отримали в країнах з добре розвинутою комп'ютерно-технічною архітектурою, до яких в першу чергу відносять США, Канаду, Великобританія, Німеччина. У той же час країни, що розвиваються з величезною кількістю населення (Китай, Індія), використовуючи всі переваги доставки освітнього контенту через Інтернет, сформували так звані мегауніверситети (університети з кількістю учнів не менше 100 тис. чоловік). Авторитетний фахівець в області дистанційної освіти Дж. Деніел вважає, що мегауніверситети є кращими зразками глобальної системи навчання. Вони володіють особливими ознаками, до яких можна віднести: значна кількість учнів (не менше 100 тис. студентів), активне застосування дистанційних освітніх технологій останнього покоління (на основі інформаційних технологій), відкритість, доступність освіти, гарантію високої якості навчання, наявність систем ефективною підтримки студентського навчального процесу в країні, а також філії в різних країнах світу, серед яких: Німеччина, Бельгія, Франція, Великобританія, Швейцарія, Італія, США та інші. Для інтеграції освітніх ресурсів і координації зусиль по їх створенню університети об'єднуються в національні та міжнародні консорціуми, наприклад, Open Course Ware Consortium, до складу якого увійшли університети з 46 країн світу, або японський OCW Consortium, члени якого відкрили доступ до 1500 курсів, 1285 з них на японській мові.

Невпинне зростання використання новітніх технологій в освіті у світі. У 2014 році глобальний ринок он-лайн освіти оцінювався у 165,36 млрд доларів і за прогнозами до 2022 року він зросте до 243,8 млрд. доларів. Вагомими факторами зростання ринку он-лайн освіти є наступні: гнучкість навчання, низька вартість, доступність, швидке збільшення кількості користувачів Інтернету.

В Україні, незважаючи на те що використовувати онлайн формат почали вже давно, в цілому ринок онлайн освіти ще на стадії формування. Можна припустити, що 2020 р. буде одним з переломних для розвитку онлайн освіти як в Україні, так і в усьому світі. По-перше, у зв'язку з карантинном, у людей з'явилося більше часу на самоосвіту. Зросте попит, в першу чергу, серед студентів і молодих людей, які вже знайомі з процесом онлайн навчання, але раніше через постійну офф-лайн зайнятість на роботі відкладали курси. По-друге, багато іноземних університетів почали пропонувати безкоштовні онлайн лекції, також деякі

бібліотеки відкривають доступ до своїх даних, що збільшує пропозицію на ринку. Експертами також визначено комплекс проблем, які перешкоджають широкому впровадженню нових концепцій у масову практику. Серед них є як легко вирішувані, так і поки віднесені до таких, що майже не вирішуються.

Розвиток ринкового конкурентного середовища сприяв еволюції дистанційної освіти на якісно новому організаційному та методичному рівнях. Сьогодні дистанційна освіта зазнає суттєвих змін, що здатні модифікувати його сутність і функції. По-перше, ринок зажадав від претендентів на робочі місця закінченої освіти. Одночасне падіння життєвого рівня і повсюдне зростання цін створив такі умови, коли молоді люди змушені залишити відвідування навчальних закладів через необхідність працювати заради виживання. Навчальні заклади, особливо ВНЗ і технікуми, виявилися на межі виживання через відсутність студентів. Ось тут і стала в нагоді ідея дистанційної освіти, бо, щоб працювати, потрібен диплом. Поталі зрозумілі природні запитання: якою буде якість освіти без традиційного контакту з викладачем? Які можливості і ризики, пов'язані з переходом до відкритого дистанційної освіти, в чому соціальні і ціннісні аспекти цієї трансформації? Наскільки це можливо, наскільки може бути затребуване і наскільки ефективно для економіки? Крапку в цьому питанні поставив форс-мажор, пов'язаний з коронавірусом і повсюдною самоізоляцією. Які ж уроки необхідно отримати з нинішньої реальності?

Перший і, мабуть, головний урок: людство реально відчуло небезпеку бактеріологічної війни. Відомо, що війни існують стільки, скільки існує земна цивілізація. Це означає, що для людей це випробування тільки перша ластівка і людство у будь-який момент може знову опинитись на грані життя. Сьогодні точно не відомо походження коронавіруса, але достовірно відомо, що в лабораторних умовах учені навчилися створювати величезну кількість модифікацій вірусів-вбивць, а значить немає гарантій, що в якийсь момент божевільний політик не захоче звести рахунки з населенням будь-якої країни або континенту. Сьогодні створюються і модифікуються цілі галузі і міжнародні організації, головним завданням яких є забезпечення протидії цим викликам.

Другий урок. В умовах повної ізоляції один від одного можливо не тільки виживання, а й активна життєдіяльність. Пандемія значно прискорила процеси адаптації до нових умов і базовою платформою та прикладом у створенні та апробації механізмів виживання стали галузі життєзабезпечення - енергетика, ЖКГ, банківська система, роздрібна торгівля, телебачення і радіомовлення і, звичайно - система освіти. Остання найбільш повно продемонструвала можливості переходу від традиційної освіти до змішаного або відкритого, дистанційного навчання. У надзвичайно короткий термін були апробовані створені раніше для дистанційного навчання і сформовані заново механізми взаємодії вузівського середовища зі студентами в умовах повної ізоляції. Відразу була апробована система менеджменту освітою в нових умовах. Про це свідчать відомчі накази та розпорядження. Це безцінний досвід не тільки виживання, а й підготовки фахівців різних рівнів кваліфікації у дуже складних та надзвичайних умовах. У сучасному світі цей досвід відповідає багатьом сучасним викликам.

Третій урок. Вузівська система не може існувати сама по собі. Це пояснюється тим, що українська система освіти складається із закладів освіти, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти. Вищими навчальними закладами є: технікум (училище), коледж, інститут, консерваторія, академія, університет та інші. Потрібна оновлена автономна система освіти з урахуванням різноманіття її структури і поставлених завдань, побудована на системному підході в забезпеченні народного господарства необхідними фахівцями.

Четвертий урок. За оцінкою професора О. Базалука на 2016 рік українське населення має низький рівень освіти, а її якість перетворилася на фікцію [2]. Українські дипломи про

середню і вищу освіту не відповідають світовому рівню, а більшості випускників середніх і вищих навчальних закладів не вдається знайти навіть елементарних знань і навичок. Через корупцію і неефективну державну політику в системі освіти українське суспільство почало демонструвати риси, які раніше не були помітні: агресивність, грубість, нетерпимість, байдужість до оточуючих і т.п. [3]. Якщо в радянські часи Українська РСР мала потужним науково-технічним потенціалом, то після 2015 року на Україні не залишилося сучасної промисловості, а сама країна в своєму розвитку відстала не тільки від держав-учасників колишнього Варшавського блоку, а й від багатьох колишніх радянських республік. За роки незалежності якість української середньої, середньо-спеціальної та вищої освіти значно впала. В ході правління президента Леоніда Кучми радянська система освіти була зруйнована, а нову, більш ефективну вибудувати не вдалося. Під час президентства Віктора Ющенка була зроблена спроба впровадити в українське масову свідомість європейські стандарти навчання, однак результати виявилися катастрофічно плачевними [4].

Дистанційна освіта - це виклик, який ми повинні гідно прийняти. Якщо три місяці тому ще виникали питання, то сьогодні зрозуміло: нові умови роботи ускладнили, але не паралізували роботу вузів. Для цього довелося в стислі терміни масштабувати механізми, які до цього моменту працювали локально. Це безцінна практика, яка в перспективі дозволить підійти не тільки до застосування масового навчання в електронному середовищі, а своєчасно підготуватися до нових випробувань. З березня місяця в НТУ «ХПІ», наприклад, перейшли на дистанційну роботу зі студентами. В університеті існують власна система електронного навчання E-learning SibFU (eКурси), де розміщені навчально-методичні матеріали по всім освітнім програмам. Всього понад 50 тисяч одиниць онлайн-ресурсів. Для спілкування викладачів і студентів в дистанційному форматі діють онлайн-сервіс «Вебінар» і платформа «Мій СФУ». У всіх студентів і викладачів є доступ до наукової електронної бібліотеки НТУ «ХПІ» та через неї-до ресурсів інших ВУЗів. При проведенні лабораторних і практичних робіт у викладачів також є варіанти. Розуміючи, які знання і навички студента необхідно перевірити, викладачі знаходять альтернативні формати перевірки. У зв'язку з цим, своєчасними та корисними є рекомендації МОН щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої та вищої освіти із застосування дистанційних технологій навчання. Метою цих Рекомендацій є методична підтримка закладів фахової передвищої та вищої освіти з питань організації оцінювання результатів навчання студентів із застосуванням інтернет технологій, засобів телефонного зв'язку в дистанційному режимі. Рекомендації можуть застосовуватися в умовах, коли можливості фізичного відвідування закладів освіти здобувачами обмежені або відсутні, традиційні інструменти семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої та вищої освіти не можуть бути застосовані з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходь карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини). Слід зауважити однак, що Рекомендації доповнюють, але не замінюють ті кращі практики та рішення, що їх заклади освіти вже розробили та впровадили в умовах карантинних обмежень. Актуальним залишається питання організації іспитів і заліків. Основна проблема тут - це верифікація особистості. Коли викладач знає своїх студентів, він просто виходить на конференц-зв'язок і в живому діалозі в дистанційному режимі приймає цей іспит. Коли викладач не знає як виглядає студент, а таке може бути, потрібні спеціальні системи.

Існують і інші невирішені питання. В першу чергу, це стосується технічної бази. На сьогоднішній день не всі кафедри оснащені комп'ютерами, інтерактивними дошками, виходом в інтернет. Є також студенти, у яких немає можливості мати ноутбук. Деякі студенти просять своїх товаришів вийти на зв'язок з викладачем. Саме для цієї категорії перехід на дистанційне навчання проблематичний. Для когось із викладачів це виявилось викликом, але ХПІ працює. Незважаючи на побоювання, як студенти і викладачі

сприймуть такі кардинальні зміни, виявилось, що найсильніша мотивація для них - здоровий глузд, турбота про здоров'я, повага себе і оточуючих.

Суттєвою проблемою переходу на дистанційну освіту-психологічна готовність абітурієнта і студента. Далеко не всі студенти в змозі вивчити вузівську програму успішно. Наш багаторічний досвід роботи у вищій школі свідчить про те, що не всі студенти вміють концентрувати свою увагу, самоорганізуватися і проконтролювати всі свої дії. У цих випадках величезну роль грає особисте спілкування викладача і студента, коли можна відчувати емоцію іншої людини. На дистанційному навчанні це неможливо зробити. Такі студенти для з'ясування тих чи інших питань неодноразово виходять на зв'язок з викладачем через інтернет і по телефону, деякі просять особистої зустрічі. Втрачається контроль з боку викладача, який не може бачити що, наприклад, робить студент під час трансляції лекції або практичного заняття, не може знати, як студент працює з рекомендованою літературою, самостійно або за допомогою підручника (в ідеальному випадку) відповідає на питання чи тести. Якщо при очному навчанні викладач може застосувати психологічні прийоми, які переключають або концентрують увагу студента, що відволікся, то проводячи заняття онлайн, такої можливості у нього немає. У цьому випадку контроль залишається винятковою функцією самого студента і залежить від його відповідальності.

Актуальний стан дистанційного формату навчання вражає темпами свого розвитку. Якщо кілька років тому дистанційне навчання асоціювалося в основному з заочним або додатковою освітою, то в даний час практично будь-яка програма НТУ «ХП» містить ті чи інші елементи електронних курсів, які освоюються в віддаленому форматі. Центральне завдання вищої школи в таких умовах-забезпечити, щоб нетрадиційні форми навчання не зруйнували зарекомендувавши себе протягом десятиліть вітчизняну вищу школу, а поліпшили якість освіти.

Оцінюючи виконану Урядом України, МОН та вузами масштабну роботу і не заперечуючи її значення для збереження інтелекту і системи освіти, найважливішим питанням постає потреба у виробленні методології та механізмів організації дистанційної освіти в нових умовах. З нашої точки зору, вони повинні базуватися на наступних принципових підходах.

1. Враховуючи регіональні особливості рівня економічного і соціального розвитку, країні потрібен Інститут координаторів інформаційної роботи в ВУЗах по темі переходу на дистанційне навчання. Його слід розглядати не інакше як інститут розвитку. В нього повинні входити підрозділи, що забезпечують управління механізмами координації та партнерства в цілях узгодження зусиль і підтримки двостороннього зв'язку між регіональним та національним рівнями. Його функціонування має бути орієнтовано на виявлення законів і закономірностей розвитку дистанційної освіти, на забезпечення стратегічної конкурентоспроможності ВНЗ, на створення умов для більш ефективного управління і планування його розвитком. Суть його полягає в тому, щоб виявити роль і місце дистанційної освіти в суспільстві не тільки з точки зору безпосередньої користі сьогодення, а з точки зору розвитку суспільства і освіти в цілому, Визначити характер впливу дистанційної освіти на розвиток суспільства, виявити зміни внутрішньої структури навчальних закладів під впливом розвитку дистанційної освіти і технологій дистанційного навчання.

2. На національному рівні дуже важливо об'єднати глобальні, національні та регіональні зусилля і сприяти налагодженню діалогу між державними органами, громадянським суспільством, діловими колами, установами освіти і професійної підготовки, представниками ринку праці.

3. До функцій Інституту координаторів повинен належати постійний моніторинг процесу дистанційної освіти. Наявність об'єктивної інформації має вирішальне значення для розробки науково обґрунтованої політики в цій сфері. Слід практикувати щорічні доповіді з метою глобального огляду діяльності в галузі освіти. Такі доповіді з моніторингу освіти повинні стати авторитетним всеосяжним і аналітичним джерелом даних, що

використовуються для планування і реалізації цілей в галузі сталого розвитку, що стосуються освіти. Моніторинг забезпечить передбачення нових тенденцій і потреб в галузі освіти і своєчасне реагування на них, а також розробку інструментів політики в галузі освіти на основі результатів досліджень і з урахуванням національних і регіональних пріоритетів.

4. Враховуючи непередбачені наслідки пандемії, слід впровадити в практику систему розробки Загальнодержавних поточних і стратегічних планів розвитку дистанційної освіти з урахуванням можливості періодичного виникнення форс-мажорних обставин. До цієї роботи слід залучити вчених, професійні об'єднання роботодавців і представників промисловості. Слід врахувати, що такі плани будуть реальними лише в тому випадку, якщо в країні буде сформована виробничо-кваліфікаційна структура, яка повинна стати основою для планування системи освіти. Такий підхід дозволить реально орієнтувати випускників усіх форм освіти на внутрішній ринок і поступово перейти до реального (а не формального) держзамовлення і влаштування фахівців на робочі місця в вітчизняну промисловість. Це також створить умови для призупинення, а потім і припинення відтоку фахівців на роботу за кордон. З іншого боку, така державна кадрова політика змусить вітчизняну промисловість планувати нові робочі місця і сприятиме прискоренню її розвитку.

5. Важливою функцією Інституту координаторів інформаційної роботи повинні стати розробка норм, стандартів і керівних принципів в ключових галузях освіти, а також моніторинг здійснення політики і практичних заходів в галузі освіти і поширення інформації про успішний досвід. Для цього у якості його складової слід створити Незалежний Центр обміну інформацією.

Висновки. В умовах карантину кожен навчальний заклад повинен визначитися, як він організує навчання, які платформи та інструменти використовувати, які форми, крім дистанційної, реалізовувати. Не всі навчальні заклади були готові до такого виклику, однак ті, хто все ж зміг перейти на дистанційне навчання, повинні надати практичну допомогу, в першу чергу, школам, ліцеям, коледжам, технікумам та профтехучилищам. У даній ситуації необхідні навчання, стимули і допомога, підкріплені чіткими зобов'язаннями і відповідальністю. І надати таку підтримку має Уряд, а організаційну роль у вирішенні цих питань має взяти на себе Інститут координаторів.

Виклики, що зазнало суспільство, не слід сприймати як фрагмент. Урок, який всім нам потрібно твердо вивчити- ми пройшли першу хвилю випробувань. Суспільство повинно переглянути своє буття і бути готовим до продовження карантину у будь-який час на невизначений термін.

Список використаної літератури:

1. Worldwide eLearning Market Executive Overview 2010–2015. URL: <http://www.ambientinsight.com/Resources/Documents/Ambient-Insight-2010-2015-Worldwide-eLearning-Market-Executive-Overview.pdf> (дата доступу 03.04.2014).
2. Базалук О. О., Юхименко, Н. Ф. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник. – Київ, 2010. – 164с.
3. Капурро Р. Інформаційна етика. Інформаційне суспільство. 2010. № 5. С. 6-15.
4. Показники розвитку інформаційного суспільства в РФ (оновлення - 2016). URL: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/science_and_innovations/it_technology/
5. Baeva L.V. E-culture. Encyclopedia of Information Science and Technology. Third Edition (10 Volumes) / Ed. Mehdi Khosrow-Pour (Information Resources Management Association, USA). 2014. I-Global. – P. 6847-6854.

References:

1. Worldwide eLearning Market Executive Overview 2010–2015. Available at: <http://www.ambientinsight.com/Resources/Documents/Ambient-Insight-2010-2015-Worldwide-eLearning-Market-Executive-Overview.pdf> (date of access 03.04.14).
2. Bazaluk O. O., Yukhymenko N. F. Filosofiia osvity. Navchalno-metodychnyi posibnyk. Kyiv, 2010. 164 s.
3. Kapurro R. Informatsiina etyka. Informatsiine suspilstvo, 2010, 5, P. 6-15.
4. Pokaznyky rozvytku informatsiinoho suspilstva v RF (onovlennia - 2016). Available at: http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/science_and_innovations/it_technology/
5. Baeva L.V. E-culture. Encyclopedia of Information Science and Technology. Third Edition (10 Volumes). Ed. Mehdi Khosrow-Pour (Information Resources Management Association, USA). 2014. I-Global. P. 6847-6854.

Надійшла до редакції 11.03.2021